

Parkieten in Nederland

Jip Louwe Kooijmans, Sovon Vogelonderzoek Nederland

Nederland heeft de twijfelachtige eer dat het de meeste exotische vogelsoorten huisvest van alle Europese landen. Hieronder zijn drie soorten papegaaiaachtigen met een gevestigde broedpopulatie. Het gaat om de halsbandparkiet (*Psittacula krameri*), de grote Alexanderparkiet (*Psittacula eupatria*) en de monniksparkiet (*Myiopsitta monachus*). Dit artikel beschrijft de stand van zaken op basis van twee landelijke simultaantellingen van parkieten die in de winter van 2024/25 zijn uitgevoerd.

Landelijke telling

Het in kaart brengen van aantallen en verspreiding van parkieten is geen eenvoudige klus. De vogels houden zich overdag in groepjes op in stedelijk gebied, dat per definitie lastig te overzien is. Veelvuldige verplaatsingen reduceren de mogelijkheden voor goede tellingen overdag nog verder. Echter, de vogels gebruiken 's nachts gemeenschappelijke slaappleatsen, die voor hen dermate belangrijk zijn dat ze bereid zijn om afstanden tot enkele tientallen kilometers te overbruggen. Op deze slaappleatsen kunnen de aantallen relatief eenvoudig vastgesteld worden. De tellingen die deze winter zijn uitgevoerd waren een vervolg op tellingen die sinds 2004 met enige regelmaat worden herhaald. Alle bekende slaappleatsen zijn gecontroleerd en geteld. In steden waar slaappleatsen werden vermoed maar nog niet waren vastgesteld, is gericht gezocht naar nieuwe locaties.

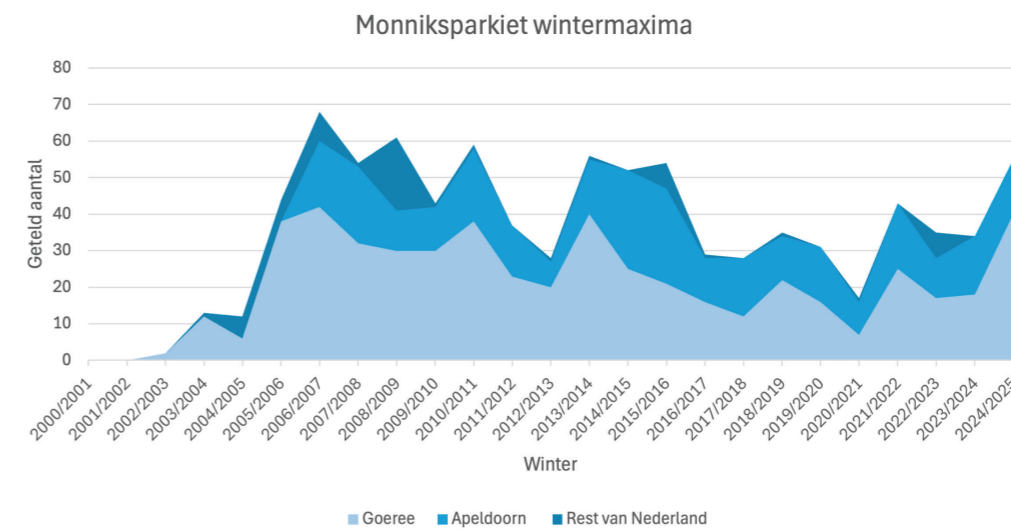
Halsbandparkiet neemt nog steeds toe

In Nederland leven momenteel 27.500 – 28.000 halsbandparkieten. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt nog altijd in de Randstad. De provincie Zuid-Holland huisvest veruit het grootste aantal halsbandparkieten. Concentraties van 1000 of meer halsbandparkieten zijn geteld in Den Haag (6350), Schiedam (3500), Leiden/Leiderdorp (2800), Rotterdam (2700) en Alphen aan den Rijn (1000). Zuid-Holland wordt gevolgd door Noord-Holland, waar het grootste aantal nog altijd wordt geteld in Amsterdam (5000), gevolgd door Purmerend (1000) en Zaandam (1000). Buiten deze twee provincies huisvest alleen de stad Utrecht (1300) momenteel meer dan 1000 halsbandparkieten. Deze negen steden huisvesten samen 88% van alle overnachtende halsbandparkieten in Nederland. De verspreiding overdag is veel ruimer en deze steden vervullen een belangrijke regionale functie voor de lokale halsbandparkietenpopulaties.

Grote Alexanderparkiet komt eraan

Vrijwel de volledige Nederlandse populatie van de grote Alexanderparkiet leeft in en rond Amsterdam. In de winter 2024/25 werden in totaal 985 individuen geteld. Een lange tijd bleef de landelijke populatie klein. In 2013/14 werden voor het eerst meer dan 100 parkieten geteld. Hierna lijkt de populatiegroei in een stroomversnelling te zijn gekomen. Tot voor kort werd de soort amper waargenomen buiten het bekende verspreidingsgebied. Maar in 2024 werden verschillende groepjes waargenomen ver buiten de regio. In Noord-Holland werd de soort noordelijk waargenomen tot en met Texel. Naar het zuiden werden waarnemingen gedaan tot in de stad Utrecht. Het is niet ondenkbaar dat deze soort zich op korte termijn zal vestigen buiten het huidige bolwerk.

Figuur 1. Grote Alexanderparkiet, paar baltsend, Sloterpark Amsterdam. (Foto: Harvey van Diek)

Figuur 2. Geschatte grootte van de winterpopulatie van de monniksparkiet in Nederland op basis van landelijke tellingen in de winters van 2004/05, 2009/10, 2010/11, 2011/12, 2012/13, 2013/14, 2014/15, 2021/22 en 2024/25, aangevuld met losse waarnemingen voor de tussenliggende winters (maxima oktober-februari). Rechts: Nest monniksparkiet Apeldoorn. (Foto: Harvey van Diek)

Monniksparkiet breidt uit

In Nederland zijn momenteel twee kleine lokale populaties van monniksparkieten: in Apeldoorn (GI) en op Goeree (ZH). Alle andere deelpopulaties die her en der in Nederland bestonden, zijn teruggevangen of op natuurlijke wijze verdwenen. De totale Nederlandse populatie wordt voor de winter van 2024/25 geschat op 39 – 55 individuen. Hiermee is de populatie in aantal stabiel over de afgelopen twintig jaar, maar de verspreiding op Goeree is veel ruimer dan voorheen en de parkieten bouwen op meerdere plaatsen nesten. Dit zou een voorteken kunnen zijn van een verdere uitbreiding, zoals die in andere Europese landen ook heeft plaats gevonden.

Figuur 3. Monniksparkiet met nestmateriaal, Apeldoorn. (Foto: Harvey van Diek)

Concurrentie?

Parkieten benutten in het gematigde klimaat van Nederland een ecologische niche die – vanwege het natuurlijk ontbreken van papegaaiaachtigen – niet wordt opgevuld door andere vogelsoorten. Bovendien profiteren de soorten van een niet natuurlijke voedselbron in de vorm van bijvoeding door mensen. Dit geldt in hoge mate voor de halsbandparkiet. In Europa wordt wel gevreesd voor (nestplaats)concurrentie met inheemse vogelsoorten, al zijn de onderzoeksresultaten niet unaniem en voor de Nederlandse situatie is dit nog onbewezen. Bovendien zijn er geen trends van inheemse soorten die daarop wijzen. In Nederland betreft dit vooral de eveneens in stedelijk gebied voorkomende grote bonte specht en boomklever. Beide soorten laten een landelijke toename zien, zowel in aantal als in ruimtelijke verspreiding. Van concurrentie door de grote Alexanderparkiet met andere soorten holenbroeders is nog niets bekend.

Voor monniksparkiet geldt een ander verhaal. Het is bekend dat populaties van monniksparkiet een negatief effect kunnen hebben op lokale populaties van inheemse vogelsoorten. Mede om deze reden zal de monniksparkiet mogelijk worden toegevoegd aan de Unielijst van invasieve exoten. Wegvangen werkt als beheersmaatregel bij kleine populaties.

Verder lezen

Louwe Kooijmans, J. 2025. Parkieten in Nederland in de winter van 2024/2025. Sovon-rapport 2025/18. Sovon, Nijmegen.

Klik hier.

